

**Paarden houden in het
Zaanse landschap**

Paarden houden in het Zaanse landschap

**Uitwerking van het
Beeldkwaliteitsplan Buitengebied
Zaanstad met beleidsregels voor de
paardenhouderij**

Samenvatting

In 2009 heeft de gemeenteraad van Zaanstad het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied Zaanstad vastgesteld, waarin het gewenste beeld van het buitengebied uiteen is gezet. Het Zaanse buitengebied heeft kwaliteiten, die van belang zijn voor Zaanstad en voor de regio. Het buitengebied is een van de bijzonderheden die Zaanstad biedt aan de metropoolregio en die haar aantrekkelijk maakt als vestigingsplaats. De kwaliteiten van het buitengebied hebben er toe geleid dat grote delen ervan zijn aangewezen als Nationaal Landschap en/of Natura 2000 gebied. Daarmee heeft Zaanstad de plicht om het open veenweidegebied te beschermen tegen bebouwing en verrommeling, schadelijke invloeden, en verkleining van het areaal, en geldt een specifieke beschermingsplicht voor weidevogels.

In de praktijk blijkt dat soms specifieke maatregelen nodig zijn, om het landschap te kunnen beschermen en tegelijkertijd ontwikkelingen mogelijk te maken. Het bestaande beleid voorziet hier niet altijd in. Dit is o.a. het geval voor de paardenhouderij. Activiteiten met paarden en het houden van paarden zijn de laatste jaren in Nederland en ook in Zaanstad flink in opmars. Er is sprake van een groeiende behoefte aan het houden van paarden. Paardenbedrijven vormen een belangrijke bron van inkomsten op het platteland. Ze voorzien in een recreatieve behoefte van zowel de plattelands- als de stadsbewoner. Het houden van paarden brengt de aanleg van allerlei voorzieningen met zich mee, die vaak een behoorlijke impact hebben op het landschap. Onder het bestaande beleid en de vigerende bestemmingsplannen zijn deze voorzieningen veelal illegaal. Bij verzoeken om handhaving is de gemeente daarom verplicht handhavend op te treden en de voorzieningen te laten verwijderen. Vanwege de voordelen die paardenhouderij kan bieden, is het echter gewenst om deze onder voorwaarden te kunnen legaliseren. Dit vraagt om een gedegen belangenafweging, waarbij de paardenhouderij wordt gereguleerd met respect voor het landschap.

In de voorliggende nota, die gezien wordt als een bijlage bij het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied Zaanstad, worden beleidsregels gegeven inzake het houden van paarden en het inpassen van de voorzieningen. Deze beleidsregels zullen worden toegepast bij het opstellen van bestemmingsplannen en bij verzoeken om af te wijken van bestaande bestemmingsplannen. Als de bestemmingsplannen herzien zijn zal deze nota als zelfstandig document verdwijnen. Voor de afhandeling van handhavingzaken en bestaande situaties die niet overeenkomen met de beleidsregels in deze nota kan maatwerk geleverd moeten worden. De nota biedt hiertoe de nodige handvatten. Dit kan leiden tot individuele oplossingen. Bestaande (vergunde) rechten zullen worden geëerbiedigd.

Hoofdstuk 2 omvat de beleidsregels voor paarden houden in Zaanstad (zie het kaartje met de gebiedsindeling op bladzijde 10). In het stedelijke gebied en in de Natura 2000-gebieden wordt het houden van paarden (zowel hobbymatig als bedrijfsmatig) niet toegestaan. De grens tussen hobbymatig en bedrijfsmatig paarden houden ligt bij het houden van meer dan 5 paarden. Bedrijfsmatig paarden houden wordt toegestaan buiten het bebouwd gebied, buiten de dorpslinten en buiten de Natura 2000-gebieden en op alle agrarische bouwpercelen. Hobbymatig paarden houden wordt toegestaan waar bedrijfsmatig paarden houden wordt toegestaan en daarnaast ook in de lintbebouwing. De hoeveelheid toegestane voorzieningen zijn voor hobbymatige paardenhouders beperkter dan voor bedrijfsmatige paardenhouders. Er worden eisen gesteld aan de landschappelijke inpassing van de paardenvoorzieningen. Verschillende typen paardenhouderijen kunnen ook een sterke of minder sterke verkeersaantrekkende werking hebben. Dit blijkt in de praktijk een belangrijke reden om niet op alle locaties alle typen bedrijfsmatige paardenhouderijen toe te staan.

Inhoudsopgave

Samenvatting	pag. 2
1. Het behouden van de kwaliteiten van het buitengebied vraagt om regels omtrent het houden van paarden	pag. 4
2. Nieuwe beleidsregels inzake de paardenhouderij in Zaanstad	pag. 8
3. Uitvoering en handhaving	pag. 13
Bijlagen	
1. Paardenhouderijen zijn er in vele varianten	Pag. 16
2. Verschillende paardenvoorzieningen	Pag. 19

1 Het behouden van de kwaliteiten van het buitengebied vraagt om regels omtrent het houden van paarden

1.1 De paardenhouderij biedt kansen

Recreatieve en sportieve activiteiten met paarden en het houden van paarden zijn de laatste jaren in Nederland flink in opmars. De sector paardenhouderij maakt een enorme groei door. Ook worden steeds meer paarden “aan huis” gehouden. Deze groei van de paardensport vloeit enerzijds voort uit een duidelijke vraag naar recreatie. Anderzijds ligt er ook een duidelijke economische oorzaak. De paardensport kan de plattelandseconomie een positieve impuls geven, juist omdat op het platteland de recreatieve behoefte aan paardensport relatief eenvoudig kan worden ingevuld. Deze ontwikkelingen hebben al enige tijd de aandacht van de landelijke politiek en van de brancheorganisaties.

Ook de gemeente Zaanstad heeft in toenemende mate te maken met paardenactiviteiten in het landelijke gebied. Zo zijn er in Zaanstad minimaal 12 geregistreerde paardenbedrijven, en deze zijn bijna allemaal in de tweede helft van de jaren '90 of later begonnen met de paardenhouderij. Het gaat hierbij vooral om pensionstalling en manege(achtige activiteiten) op (voormalige) agrarische percelen, maar ook het houden c.q. fokken van paarden bij particulieren heeft een forse groei doorgemaakt. Dit is duidelijk te zien aan de forse toename van paardenvoorzieningen in het Zaanse buitengebied. Met het houden van paarden wordt in beginsel voorzien in een sportieve en recreatieve behoefte en kan het gebied een economische impuls krijgen. Met de komst van paardenhouderijen wordt het gebied aantrekkelijker voor recreatie en toerisme en kunnen bestaande agrarische bedrijven aanvullende inkomsten genereren. Het houden van paarden kan als onderdeel van een agrarisch bedrijf worden toegevoegd, de zogenaamde agrarische verbreding. De economische basis van het bedrijf wordt er mee verbreed, waardoor het bedrijf minder kwetsbaar wordt. Voor de agrariërs betekent het daarom een grotere inkomenszekerheid.

Het toestaan van paardenhouderijen en ruiterroutes past in de beleidsrichting om de relatie tussen stad en platteland te versterken en de recreatieve waarde van het buitengebied vergroten. Er zijn daarbij wel een aantal risicofactoren waarbij rekening moet worden gehouden.

1.2 De groei van de paardensector brengt diverse risico's met zich mee

Landschap en weidevogels

Het houden van paarden heeft zichtbare gevolgen voor het landschap. De paardenhouderij kan bijdragen aan behoud en ontwikkeling van landschappelijke waarden. Maar ook kan het negatieve ontwikkelingen met zich meebrengen, zoals het verstoren van weidevogels, vertrappen van veengrasland en landschappelijke verrommeling door onder andere het verschijnen van allerlei hekwerken, linten en andere bouwkundige voorzieningen in het landschap. De voor paardenhouderijen benodigde voorzieningen kunnen het landschap en de dorpslinten ongewenst verdichten.

De grote open, vochtige tot natte graslanden van Zaanstad, hebben grote betekenis voor weidevogels. Dit wordt onderstreept door het feit dat een groot deel van het Zaanse buitengebied is aangewezen als waardevol weidevogelgebied en maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur, Nationaal Landschap Laag Holland en het Natura 2000-netwerk. Nederland heeft de internationale verplichting om biotopen waar weidevogels, waaronder grutto's, broeden intact te houden. Een deel van deze biotopen ligt in Zaanstad. Voor behoud van waardevolle weidevogelgebieden zijn behoud van de openheid, een extensief graslandbeheer en zo min mogelijk verstoring in het broedseizoen cruciaal. Een aantal gebieden zal zich er niet voor kunnen lenen om het houden van paarden te combineren met de aanwezige hoge natuurwaarden.

Verschillende vormen van overlast

Het houden van paarden kan op verschillende manieren zorgen voor overlast in de directe omgeving. Vaak gehoorde klachten zijn stofoverlast, stank, en trillingen. Bij de oprichting van paardenvoorzieningen of de nieuwvestiging van paardenhouderijen moet hier in een vroeg stadium rekening mee worden gehouden, omdat door de locatie zo goed mogelijk te kiezen en in te richten de overlast al fors beperkt kan worden. Sommige locaties zijn om deze reden in het geheel niet geschikt voor het houden van paarden, zoals de woonkernen. Ook de toename van verkeer op plattelandswegen is een belangrijk aandachtspunt, evenals het medegebruik door ruiters en menners van bestaande wegen en fietspaden. Onoverdekte paardenvoorzieningen worden over het algemeen verlicht door middel van het gebruik van lichtmasten. Afhankelijk van het type verlichting hebben deze lichtmasten een grote uitstralende werking, hetgeen verstorend werkt voor zowel omwonenden als een aantal (beschermde) diersoorten.

Versnippering agrarisch productiegebied

Nieuwvestiging van bedrijven als paardenhouderijen betekent het onttrekken van gronden aan de (melk)veehouderij of een akkerbouwbedrijf, wat schaalvergroting voor deze productieboeren kan bemoeilijken. Daarom moet worden voorkomen dat de verkaveling van het gebied door nieuwe paardenhouderijen versnipperd wordt. Dit verschijnsel kan ook optreden als agrariërs een stukje land verhuren of verkopen aan burgers die er een rijbak op willen aanleggen. Dit vormt geen probleem zolang het alleen de onrendabele grondstukken betreft die moeilijk te gebruiken zijn door het agrarische bedrijf in kwestie, bijvoorbeeld vanwege de ligging of bodemgesteldheid.

1.3 Het bestaande beleid biedt handvatten

1.3.1 Ruimtelijk rijksbeleid

Het rijk pleit in de Nota Ruimte voor bescherming en verbetering van de landschappelijke en natuurwaarden van buitengebieden en het zoveel mogelijk tegengaan van een toename van het bouwvolume in nationale landschappen. Speciaal aandacht is er voor het verbeteren van de kwaliteit van stad en platteland. In de visie 'Paard en Landschap' wordt het streefbeeld neergelegd dat de paardenhouderij bijdraagt aan een duurzame ontwikkeling van het landelijke gebied, vanuit een economisch, sociaal en landschappelijk oogpunt. In Zaanstad hebben we daarnaast te maken met Natura 2000. Het doel van Natura 2000 is een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel. Als uitgangspunt geldt dat vanaf het moment dat een gebied is aangemeld, de kwaliteit ervan niet mag verslechteren en het areaal niet verkleind mag worden. Ook valt een groot gedeelte van het buitengebied van Zaanstad binnen het Nationaal Landschap Laag Holland. Het westelijke deel van Zaanstad heeft ook te maken met Nationaal Landschap de Stelling van Amsterdam. De Stelling van Amsterdam is daarnaast aangewezen als UNESCO-werelderfgoed. Er zijn kernkwaliteiten voor de nationale landschappen aangewezen, die behouden en versterkt moeten worden in het gebied. Nieuwe ontwikkelingen dienen hieraan bij te dragen.

1.3.2 Milieuwetgeving

Bij het houden van meer dan 5 paarden tot een maximum van 50 paarden valt een paardenhouderij als een bedrijf onder het Besluit Landbouw en dient een melding te worden gedaan, waarbij aan de eisen uit het Besluit Landbouw moet worden voldaan. Een omgevingsvergunning voor bijvoorbeeld het bouwen van een paardenstal kan alleen worden verleend als ook de melding in het kader van de wet milieubeheer is gedaan. Als niet aan de eisen uit het besluit kan worden gedaan of indien er sprake is van het houden van meer dan 50 paarden is het bedrijf vergunningsplichtig in het kader van de WABO. Een paardenhouder met 5 paarden of minder valt buiten het Besluit Landbouw en de WABO. Als er meer dieren gehouden gaan worden of de situatie van het bedrijf verandert op een andere manier, dan moet er wel een nieuwe melding worden gedaan, die getoetst zal worden aan de laatste wetgeving.

1.3.3 Provinciaal beleid Noord-Holland

In de provinciale structuurvisie wordt het veelzijdige en bijzondere karakter van de provincie Noord-Holland beschreven. Dit bijzondere karakter wil de provincie bewaken. In de structuurvisie beschrijft de provincie hoe en op welke manier ze met verschillende ontwikkelingen en keuzes omgaat en schets ze hoe de provincie er in 2040 moet komen uit te zien. Aan de structuurvisie is een ruimtelijke verordening gekoppeld. Het landelijke gebied wordt hierin beschermd, o.a. door de bebouwingsmogelijkheden te beperken. Verder beleid ten aanzien van het landelijke gebied is opgenomen in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Deze leidraad is gericht op ontwikkelingen buiten het bestaand bebouwd gebied, met behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteiten die het landschap heeft. Nieuwe ruimtelijke plannen dienen rekening te houden met de ontwikkelingsgeschiedenis, de bebouwingskarakteristiek en de inpassing in de bredere omgeving. Bestaande historische kenmerken en objecten in het landschap moeten herkenbaar blijven. De openheid van het landschap in Laag Holland verdient extra bescherming.

1.3.4 Gemeentelijk beleid

Zaans Evenwicht, Zichtbaar Zaans (ontwerp) en Gebiedsplan Buitengebied Zaanstad

Het Zaanse beleid voor het buitengebied is vastgelegd in diverse documenten. In de visie op de stad en de (ontwerp) ruimtelijke structuurvisie wordt benadrukt dat het cultuurhistorisch landschap een belangrijke kwaliteit is van Zaanstad. Het is een van de belangrijke peilers die Zaanstad verder kan ontwikkelen en waarmee zij zich onderscheidt binnen de metropoolregio. Van belang is om het landschap te behouden, en het tegelijkertijd beter te benutten. Hiermee kan Zaanstad haar aantrekkingskracht op bewoners, nieuwkomers, bedrijven, recreanten en toeristen versterken. Het landschap beter benutten kan worden bereikt door de verblijfs- en gebruikskwaliteit ervan te vergroten. Verbreding van de landbouw, als een van de dragers van het landschap, kan hieraan bijdragen.

Beeldkwaliteitsplan Buitengebied Zaanstad

Het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied Zaanstad is door de gemeenteraad vastgesteld als beleidsregel in de raadsvergadering van 3 september 2009. Het beeldkwaliteitsplan geeft de gewenste beeldkwaliteit voor het buitengebied weer. Om de gewenste beeldkwaliteit te behalen, die binnen de Zaanse gebieden voornamelijk gebaseerd is op de beleving van de openheid, is het van belang nieuwe ontwikkelingen op het gebied van plaatsgebonden recreatie, schaalvergroting of verbreding van de landbouw zoals het houden van paarden zoveel mogelijk in de bestaande ruimtelijke structuur van boerenerven en lintdorpen te plaatsen. Het beeldkwaliteitsplan beschrijft de ruimtelijke kaders waarbinnen de gewenste ontwikkelingen een plaats kunnen krijgen in het landschap.

Het beeldkwaliteitsplan geeft de volgende voor paardenvoorzieningen belangrijke inrichtingsprincipes:

- Een open ruimte wordt gevormd door haar randen. De inrichting van de randen beïnvloedt de beleving van de open ruimte. Hoe kleiner de schaal en maat van de randen, hoe groter het gevoel van openheid van de ruimte die ze begrenzen. Nieuwe elementen die afsteken tegen de bestaande rand tasten tevens het karakter van de rand aan. In de dorps- en stadsranden mogen om beide redenen geen elementen worden geplaatst die in schaal, maat of vorm afsteken tegen de bestaande rand.
- Er mogen geen elementen in de open ruimte worden geplaatst.
- Paardenvoorzieningen (zoals een stapmolen, paddock etc.) die worden aangelegd op het erf moeten een plaats krijgen binnen de bestaande erfbeplanting of worden vergezeld door nieuw aan te planten erfbeplantingen, en niet boven de gangbare maat van de erfsingels uitkomen. De erfbeplanting bestaat uit streekeigen beplantingsmateriaal.
- Het plaatsen van hoge elementen als lichtmasten en kleine bouwwerken buiten de erfbeplanting is niet toegestaan.
- De ruimte naast de erven moet open blijven zodat de doorzichten behouden blijven. Paardenweiden zonder storende hekwerken mogen hier wel worden gerealiseerd. Een rijbaan (die wel een open karakter heeft maar door inrichtingselementen toch het open beeld verstoort), moet bij voorkeur binnen de erfbeplanting worden gesitueerd maar kan ook achter het erf (buiten de erfbeplanting) worden geplaatst mits deze in het landschap wordt ingepast (bijvoorbeeld met een grondwal of haag). Dit principe geldt ook voor onbebouwde ruimten binnen de dorpslinten.

Bestemmingsplannen

Ten tijde van de vaststelling van de vigerende bestemmingsplannen voor het Zaanse buitengebied kwamen zowel bedrijfs- als hobbymatige paardenhouderijen veel minder voor dan in de huidige tijd. De vigerende bestemmingsplannen kennen daarom logischerwijze geen sluitende regeling voor de bij een paardenhouderij benodigde voorzieningen. Daarnaast is niets geregeld inzake het (hobbymatig) houden van paarden bij particulieren op woonpercelen, vooral als het gaat om de voorzieningen (paardenbak, stal etc.) die daarbij vaak aangelegd worden. Verder sluiten de bestemmingsplanregelingen van de verschillende bestemmingsplannen niet goed op elkaar aan. Op basis van de huidige, vooral conserverend opgestelde, bestemmingsplannen zijn veel van de aangelegde paardenvoorzieningen illegaal. Voor het buitengebied van Zaanstad zijn op dit moment diverse bestemmingsplannen in voorbereiding om de huidige bestemmingsplannen te vervangen. Er zijn regels nodig om houvast te bieden voor deze bestemmingsplannen, en aanvragen voor vergunningen dan wel handhaving te kunnen afhandelen tot er nieuwe bestemmingsplannen zijn.

1.4 Opstap naar realistische beleidsregels

Zoals beschreven biedt de paardenhouderij zowel kansen als risico's, op verschillende aspecten. De risico's op gebied van overlast, natuurwaarden en verkeer leiden er toe dat in een aantal gebieden in Zaanstad geen paarden mogen worden gehouden. Vanwege diezelfde risico's zijn een aantal gebieden niet geschikt voor het bedrijfsmatig houden van paarden, maar mogelijk wel voor het hobbymatig houden van paarden. Er zijn ook gebieden die wel geschikt zijn voor het bedrijfsmatig houden van paarden, mits aan bepaalde richtlijnen wordt voldaan. Zo staat het behoud en de ontwikkeling van het open polderlandschap, verbonden aan het gebruik voor melkveehouderij, voorop. Hier is wel ruimte voor (economische) groei van de paardensector en zijn er kansen op het gebied van recreatie. De gebiedsindeling en de regels omtrent de uitvoering staan beschreven in het volgende hoofdstuk. Bij het opstellen van de beleidsregels voor de paardenhouderij is gebruik gemaakt van de 'Handreiking voor de praktijk Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening' van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Sectorraad Paarden (SRP) (mei 2006, geactualiseerd in 2009). Afgesloten wordt met een hoofdstuk over de uitvoering van de beleidsregels. In de bijlagen staat achtergrondinformatie over de verschillende typen paardenhouderijen en de gebruikelijke paardenvoorzieningen.

2 Nieuwe beleidsregels inzake de paardensector in Zaanstad

2.1 Juridisch kader

Dit hoofdstuk omvat beleidsregels zoals bedoeld in artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) inzake paardenhouderijen op het grondgebied van de gemeente Zaanstad. De wettelijke grondslag voor deze beleidsregels bestaat uit artikel 3.1 van de Wet Ruimtelijke Ordening en de artikelen 2.1 en 2.12 van de WABO. De beleidsregels treden onmiddellijk na bekendmaking in werking.

De beleidsregels zijn een nadere uitwerking van het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied Zaanstad, inzake de paardenhouderij. De beleidsregels zullen worden gebruikt bij de beoordeling van aanvragen om af te wijken van de geldende bestemmingsplannen en bij het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen. Als de beleidsregels zijn opgenomen in de herziene bestemmingsplannen zal deze nota als zelfstandig document verdwijnen. De gemeenteraad is bevoegd om de beleidsregels vast te stellen en geeft een algemene verklaring van geen bedenkingen af voor omgevingsvergunningen die binnen de reikwijdte van deze nota vallen.

2.2 Introductie

De gebiedsindeling voor de paardenhouderij en de richtlijnen voor paardenhouders worden in dit hoofdstuk weergegeven. In de gebiedsindeling wordt globaal weergegeven waar hobbymatige en bedrijfsmatige paardenhouderijen zijn toegestaan. Tevens worden beleidsregels die gelden voor alle paardenhouders zoals bedoeld in deze nota beschreven. Daarna volgen specifieke beleidsregels voor hobbymatige paardenhouders en specifieke beleidsregels voor bedrijfsmatige paardenhouders. Een deel van deze beleidsregels is gebaseerd op bestaande (milieu)wetgeving. Indien deze wetgeving wordt aangescherpt gaat de wetgeving boven hetgeen in deze nota is vastgelegd. In bijlage 1 en 2 zijn de verschillende vormen van paardenhouderij uitgewerkt en is een beschrijving van de veel voorkomende voorzieningen gegeven. Ook wordt hier het verschil tussen gebruiks- en productiegerichte paardenhouderij, zoals genoemd in de beleidsregels, uitgelegd.

2.3 Definities

De volgende definities worden gehanteerd:

Bebouwing

Eén of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

Bijgebouw

Een op zichzelf staand al dan niet vrijstaand gebouw dat door de vorm onderscheiden kan worden van het hoofdgebouw en dat ondergeschikt is aan het hoofdgebouw.

Bouwperceel

Een aaneengesloten stuk grond, waarop krachtens het bestemmingsplan een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten

Bouwwerk

Elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

Erf

Al dan niet bebouwd perceel of gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een gebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, waarbij de bestemming deze inrichting niet verbiedt.

Gebouw

Elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

Hoofdgebouw

Een gebouw dat op een bouwperceel door zijn constructie, afmeting of functie als belangrijkste gebouw valt aan te merken.

Paardenvoorzieningen

Alle gebouwen, bouwwerken en andere voorzieningen die worden opgericht ten behoeve van het houden van paarden, waaronder de voorzieningen zoals genoemd in bijlage 2 (exclusief weidegang).

Voorgevel

De naar de weg gekeerde gevel van een gebouw of, indien het een gebouw betreft met meer dan één naar de weg gekeerde gevel, de gevel die kennelijk als zodanig moet worden aangemerkt.

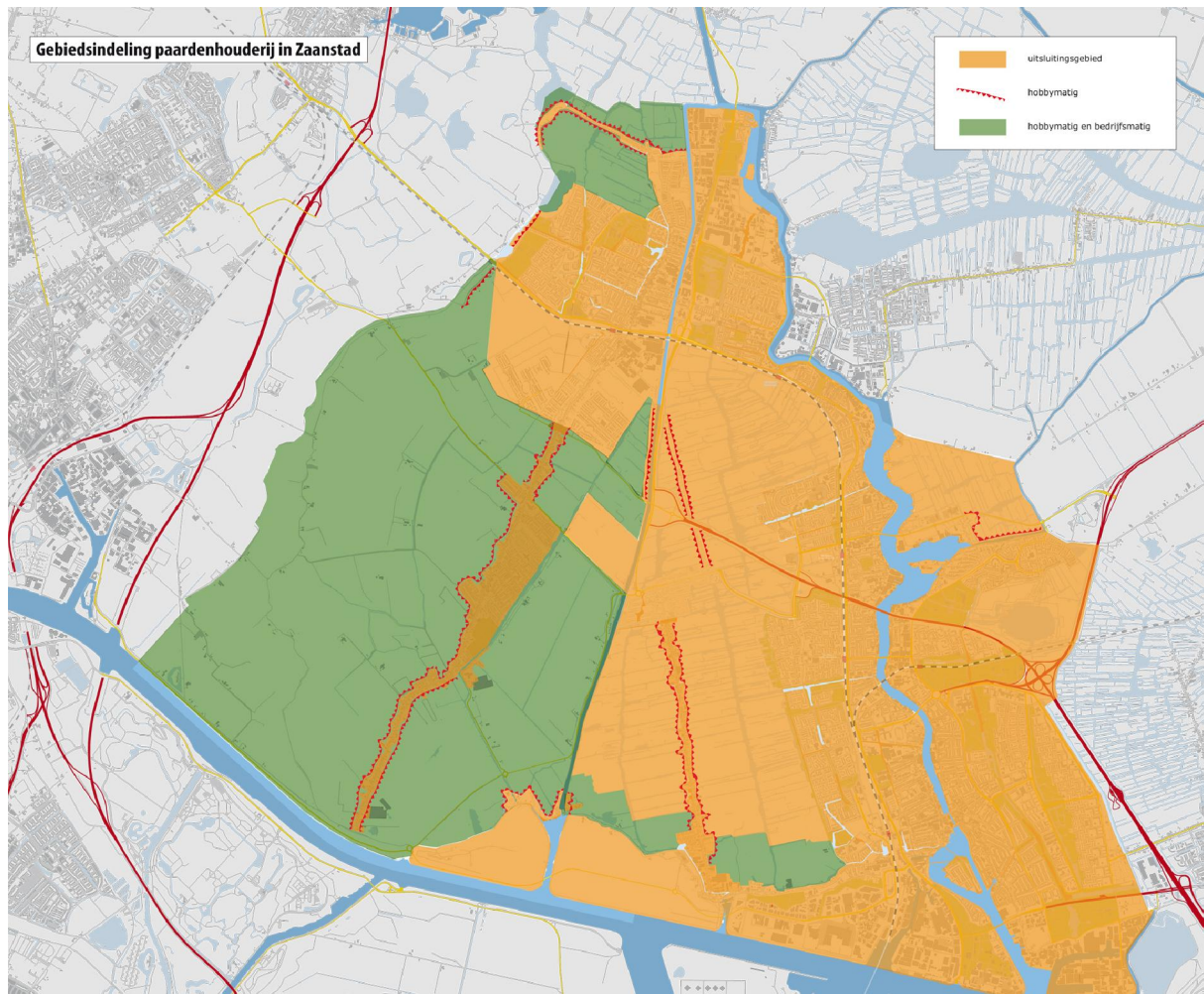
Voorgevelrooilijn

Een lijn die evenwijdig aan de as van de weg, langs een wegzijde met een regelmatig ligging van de voorgevel van de bestaande bebouwing is gelegen, die zoveel mogelijk aansluit aan de voorgevels van de bestaande bebouwing en zoveel mogelijk overeenkomstig de richting van de weg loopt.

2.4 Het Zaanse grondgebied kent een driedeling

Gezien de ruimtelijke effecten die het houden van paarden en de groei van paardenbedrijven met zich meebrengen, kan in bepaalde delen van het Zaanse grondgebied meer ruimte worden geboden aan de ontwikkeling van paardenactiviteiten dan in het andere. De volgende, driedelige gebiedsindeling is gemaakt (zie kaartje op de volgende bladzijde):

1. Uitsluitingsgebieden, waarbinnen geen paarden mogen worden gehouden. Dit geldt voor het stedelijke gebied (inclusief de bedrijfsterreinen), de volkstuinen, en de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden mogen wel paarden worden ingezet om het gebied te begrazen, mits dit past in het beheer en de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied ermee bevorderd worden.
2. Gebieden waar alleen hobbymatig houden van paarden is toegestaan (maximaal 5 paarden per bouwperceel). Dit geldt voor de dorpslinten. In de dorpslinten zijn bedrijfsmatige paardenhouderijen niet toegestaan, tenzij het een bestaand agrarisch bedrijf betreft.
3. Gebieden waar naast hobbymatig ook bedrijfsmatig houden van paarden is toegestaan. Het houden van meer dan 5 paarden valt binnen de bedrijfsmatige categorie. Dit geldt voor de overige gebieden en voor de agrariërs in alle gebieden.

2.5 Beleidsregels voor zowel hobbymatige als bedrijfsmatige paardenhouders

- Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen paarden en pony's; voor beide gelden dezelfde regels. In de gestelde toegestane aantallen dieren worden veulens tot de leeftijd van een jaar niet meegeteld.
- De hoeveelheid paarden die op een perceel gehouden kan worden hangt af van de bebouwingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Er zal niet worden meegewerkt aan het bebouwen van gronden die in het bestemmingsplan zijn aangewezen om onbebouwd te blijven
- Een buitenrijbaan, of paardenbak, mag maximaal 20 bij 60 m groot zijn.
- Voldaan moet worden aan bestaande wet- en regelgeving, waaronder inbegrepen redelijke eisen t.a.v. dierenwelzijn.
- Wordt voor de verbetering van de ondergrond onder de voorziening, zoals een buitenrijbaan, een ontgraving of grondverbetering toegepast dieper dan 30 cm beneden het maaiveld, dan moet er, afhankelijk van het in het bestemmingsplan vastgelegde oppervlak, mogelijk een archeologisch onderzoek worden uitgevoerd. Bij het aantreffen van archeologische waarden tijdens het uitvoeren van graafwerkzaamheden dient men dit te melden bij de afdeling archeologie van de gemeente.
- Voor overdekte rijhallen (binnenrijbanen) wordt voor wat betreft de maatvoering niet meegewerkt aan het afwijken van het bestemmingsplan.
- Lichtmasten bij of t.b.v. paardenvoorzieningen zijn alleen toegestaan binnen de bestaande bouwpercelen. De lichtmasten dienen binnen een halve meter van de rand van de voorziening te worden gesitueerd. De lichtmasten mogen niet hoger zijn dan 6 meter. Er mogen maximaal 6 lichtmasten worden geplaatst bij een buitenrijbaan van 20 bij 60 m. Conform het Besluit

Landbouw moet de verlichting zodanig zijn afgeschermd dat strooilicht naar de omgeving zoveel mogelijk wordt voorkomen en is gebruik van de verlichting alleen toegestaan gedurende het gebruik van de voorziening in kwestie, en alleen buiten de nachtelijke uren (23.00 t/m 7.00 uur). De voorkeur gaat uit naar energiezuinige verlichting.

- De oprichting van bouwwerken ten behoeve van het houden van paarden is niet toegestaan buiten de bouwpercelen.
- De oprichting van bouwwerken voor de voorgevelrooilijn van het hoofdgebouw op het bouwperceel is niet toegestaan.
- Paardenvoorzieningen zijn alleen toegestaan onder voorwaarde van goede landschappelijke inpassing. Op basis van een studie van Landschap Noord-Holland¹ worden de volgende principes weergegeven t.a.v. goede landschappelijke inpassing:
 - o Het behouden of terugbrengen van de oorspronkelijke sloten rond het erf
 - o De paardenvoorzieningen worden parallel aan de zijsloten aangelegd (tenzij het hoofdgebouw niet parallel aan de zijsloten gelegen is).
 - o Er is minimaal een doorzichtlijn van de weg naar het achterland, van minimaal 2m breed.
 - o Het voorerf is onbebouwd en groen van karakter.
 - o Paardenvoorzieningen die op het erf zijn gelegen worden vergezeld door streekeigen beplanting.

2.6 Beleidsregels voor de hobbymatige paardenhouderij

- Een paardenhouder valt binnen deze categorie indien er op zijn perceel maximaal 5 paarden worden gehouden.
- De afstand tussen de (geprojecteerde) buitenrijbaan en een woning van derden, op enig punt gemeten, moet tenminste 25 meter bedragen. De buitenrijbaan dient wel zo dicht mogelijk bij de bestaande bebouwing te worden aangelegd.
- Indien de paardenhouder een rijbaan tot zijn beschikking heeft, zijn geen voorzieningen als paddocks, langeercirkels of stapmolens toegestaan.
- Bij² kleine erven (dit zijn erven waarvan de oppervlakte achter de achtergevel niet meer dan 300 m² bedraagt) is maximaal 50% of tot 75 m² aan bijgebouwen of bijbehorende bouwwerken (anders dan een buitenrijbaan) toegestaan. Bij grote erven (dit zijn erven waarvan de oppervlakte achter de achtergevel meer dan 300 m² bedraagt) is dit maximaal 100 m².
- Maximaal 1 buitenrijbaan per erf wordt toegestaan. Waar het erf te klein is en het onwenselijk is om het erf te vergroten omdat dan de hoogwatersloot wordt overschreden, is het toegestaan een buitenrijbaan buiten het erf aan te leggen, maar alleen op het land direct grenzend aan de eigen woonbestemming, op gronden met een agrarische bestemming (niet zijnde Natura 2000-gebied). Een buitenrijbaan buiten het erf mag niet worden afgeschermd, anders dan door middel van linten of een aarden walletje van maximaal 60 cm boven het maaiveld.

2.7 Beleidsregels voor de bedrijfsmatige paardenhouderij

- Een paardenhouder valt binnen deze categorie indien er op zijn perceel meer dan 5 paarden worden gehouden, ook als er geen inkomen met de paarden wordt gegenereerd.
- Voldaan moet worden aan de geldende (milieu)wetgeving.
- Er wordt geen maximum gesteld aan het aantal paarden dat gehouden mag worden. De bestaande wetgeving, zoals de milieu- en natuurwetgeving en de bebouwingsmogelijkheden die de bestemmingsplannen bieden, reguleert dit afdoende.
- Vestiging van een paardenhouderij mag alleen plaatsvinden op bestaande bouwpercelen. Daarbij dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande opstallen.

¹ Voor meer informatie: Beleidsaanbevelingen kernwaarden erven en landschappelijke inpassing paardenhouderij. Gemeente Zaanstad, februari 2011. Een uitgave van Landschap Noord-Holland in het kader van het project 'Paarden houden in het landschap van Laag Holland'.

² Deze beleidsregel is overgenomen uit bestaand gemeentelijk beleid (nota erfbebouwing). Hiervoor geldt hetzelfde als het onder 2.2 gestelde over bestaande wetgeving.

- De minimale afstand van de buitenrijbaan tot een woning van derden bedraagt 50 m, op enig punt gemeten. De buitenrijbaan dient wel zo dicht mogelijk bij de bestaande bebouwing te worden aangelegd en binnen het bouwperceel. De buitenrijbaan telt niet mee in het maximale bebouwingspercentage dat geformuleerd is in het bestemmingsplan.
- In principe zijn in het gebied zoals weergegeven op het kaartje -eerder in dit hoofdstuk- zowel gebruiks- als productiegerichte paardenhouderijen toegestaan (voor het onderscheid tussen beide: zie bijlage 1). Zwaarwegend in de vergunningverlening is echter het verschil in de verkeersaantrekkende werking van beide typen. Dit kan een reden zijn om op bepaalde locaties wel productiegerichte paardenhouderijen toe te staan, maar geen gebruiksgerichte paardenhouderijen. Een zuiver productiegerichte paardenhouderij valt onder de agrarische bestemming.
- Het parkeren van voertuigen van bezoekers dient plaats te vinden op eigen terrein. Ook het parkeren van paardentrailers bij gebruiksgerichte paardenhouderijen is een belangrijk aandachtspunt. Deze worden vaak voor lange duur geparkeerd bij de locatie waar het paard gestald is. Verrommeling is daarbij een risico, dat voorkomen dient te worden. Bij een aanvraag voor een vergunning of ontheffing voor een gebruiksgerichte paardenhouderij moet daarom worden aangegeven hoe en waar de paardentrailers gestald zullen worden.
- Een klasse apart wordt gevormd door de maneges, een vorm van intensieve paardenhouderij die in de bestemmingsplannen onder de bestemming 'sport' valt. Vanwege de grote verkeersaantrekkende werking en de impact op het landschap is een toename van het aantal maneges in het buitengebied ongewenst. Indien iemand toch een nieuwe manege wil beginnen, zal in ieder geval middels een marktonderzoek moeten worden aangetoond dat hier vraag naar is, en moet worden gezocht naar een geschikte locatie en goede inpassing. Er dient zoveel mogelijk gebruik te worden gemaakt van bestaande bebouwing en opstallen.

3 Uitvoering en handhaving

3.1 Vergunningenprocedure

3.1.1 Wanneer is paarden houden vergunningsplichtig?

Het houden van meer dan 5 paarden is in het kader van het Besluit Landbouw meldingsplichtig. De paardenhouderij in kwestie moet voldoen aan de voorwaarden die in het Besluit Landbouw vermeld staan. Bij meer dan 50 paarden is de paardenhouderij vergunningsplichtig en moet een 'omgevingsvergunning voor het oprichten van een inrichting' worden aangevraagd. In veel gevallen is naast de genoemde melding of vergunning tevens een omgevingsvergunning nodig om af te kunnen wijken van het bestemmingsplan. Voor de bouw of aanleg van paardenvoorzieningen gelden de reguliere regels met betrekking tot omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen. Dit is niet afhankelijk van de hoeveelheid paarden die er gehouden worden. Voor de aanleg van een buitenrijbaan (ook zonder omheining) is in de meeste gevallen een omgevingsvergunning in de vorm van een aanlegvergunning of ontheffing van het bestemmingsplan benodigd.

3.1.2 De vergunningprocedure voor een bedrijfsmatige paardenhouderij

Bij aanvragen voor vergunningen om af te kunnen wijken van het bestemmingsplan ten behoeve van nieuwvestiging of uitbreiding van een (deeltijd) paardenhouderij worden de volgende stappen doorlopen:

Stap 1

Voor een beoordeling van een aanvraag voor een bedrijfsmatige paardenhouderij zijn de volgende gegevens benodigd:

- een bedrijfs(ontwikkel)plan met minimaal de volgende gegevens:
 - § omschrijving van het bedrijfstype, de activiteiten en de daarvoor benodigde faciliteiten en voorzieningen met een onderbouwing van de noodzaak van de ontwikkeling
 - § het marktpotentieel van het bedrijf en de concurrentiepositie binnen de regio, inclusief de te verwachten omzetgegevens
 - § aantal arbeidsplaatsen
 - § de kennis en vaardigheden van de ondernemer
 - § bij sportstallen: een beschrijving van de sponsorgelden
- een inrichtingsplan voor de gevraagde voorzieningen

Indien het bedrijf gepland wordt op een locatie nabij een Natura-2000 gebied dient het voornemen te worden getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied. Als er mogelijk negatieve invloed is op deze doelstellingen is vooraf toestemming nodig van het bevoegd gezag.

Stap 2

Functionele/economische beoordeling van het type bedrijf, zo nodig met behulp van advies van een ter zake kundige externe adviseur.

De visiekaart uit hoofdstuk 4 met de gebiedsindeling – deze wordt vertaald in het bestemmingsplan – geeft aan of een bedrijf in principe op de locatie is toegestaan. Op basis van de beoogde activiteiten van het bedrijf wordt bepaald of de aangevraagde voorzieningen ook relevant/noodzakelijk zijn.

Voor de verdere beoordeling van de aanvraag moet duidelijk zijn of er sprake is van een productie- of gebruiksgerichte paardenhouderij, en moet de economische waarde van het bedrijf worden bepaald. Een zuivere productiegerichte paardenhouderij valt onder de agrarische bestemming en zal als zodanig worden afgehandeld.

Stap 3

Milieu-, water- en natuurtoets van de paardenhouderij.

Getoetst wordt of aan alle milieu(kwaliteits)- en natuureisen kan worden voldaan.

Stap 4

Stedenbouwkundige en landschappelijke beoordeling.

De landschappelijke inpassing, de effecten op natuurwaarden en de plaatsing van de gebouwen en voorzieningen worden beoordeeld. Dit wordt mede beoordeeld aan de hand van Beeldkwaliteitsplan Buitengebied, de voorliggende nota en ander relevant beleid. Landschappelijk advies door een deskundige van de gemeente of bijvoorbeeld Landschap Noord Holland is verplicht.

Een belangrijk onderdeel binnen deze stap is de verkeerstoets inclusief parkeertoets, indien het een bedrijfsmatige activiteit betreft. De beperkte capaciteit van het wegennet kan er toe leiden dat een aanvraag voor een gebruiksgerichte paardenhouderij wordt afgewezen. Dit is afhankelijk van het gewenste type bedrijf en de situatie ter plaatse.

Stap 5

Monumenten- en archeologietoets

Stap 6

Beoordeling architectuur rijhallen en hoofdgebouwen door welstand.

Stap 7

Op basis van de eerdere stappen zal de omgevingsvergunning worden verleend of afgewezen. Als een paardenhouderij de vergunning krijgt zal de paardenhouderij in het bestemmingsplan worden opgenomen. De bij het bedrijf behorende gronden behouden de bestemming 'agrarisch productiegebied'. Een vergunde buitenrijbaan zal in het bestemmingsplan worden aangeduid.

3.1.3 De vergunningenprocedure voor een hobbymatige paardenhouder

Een hobbymatige paardenhouder heeft alleen vergunningsplicht voor de bouwkundige voorzieningen die hij aanvraagt en in bepaalde gevallen voor het afwijken van een bestemmingsplan. De aanvraag zal worden getoetst aan de geldende bouwregels, het bestemmingsplan en de voorliggende nota. Ook bij deze aanvragen speelt de landschappelijke inpassing een belangrijke rol. Een inpassingsplan dient daarom bij de aanvraag te worden bijgevoegd. In de vergunning kunnen aanvullende voorwaarden in het kader van een goede ruimtelijke ordening worden opgenomen. Een vergunde buitenrijbaan zal in het bestemmingsplan worden aangeduid.

3.2 Handhaving

3.2.1 Handhaving algemeen

Op grond van artikel 125 van de Gemeentewet heeft het college van burgemeester en wethouders de bevoegdheid tot de toepassing van bestuursdwang om de wettelijke toestand te herstellen. In hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht wordt dit verder uitgewerkt. Daarbij is onder meer bepaald dat het college, in plaats van een last onder bestuursdwang, ervoor kan kiezen een last onder dwangsom op te leggen, waarbij de overtreder een bedrag ineens of een bedrag per tijdseenheid verbeurt indien niet binnen de daarvoor gestelde termijn aan de last wordt voldaan.

Algemene beleidslijn

De consequentie van deze beleidsregels inzake paardenhouderij is dat er bestaande en vergunde paardenactiviteiten en/of paardenhouderijen zijn, die niet passen binnen deze beleidsregels. Groei van deze situaties zal worden tegengegaan. Waar al sprake was van een strijdigheid met het geldende bestemmingsplan zal waar mogelijk alsnog handhavend worden opgetreden.

Bestemmingsplan - strijd met bestaande en toekomstige bestemming

Wanneer paardenhouderijen (met bijbehorende bouwwerken) of andere paardenactiviteiten zonder vergunning/toestemming zijn opgericht, dan kan hiertegen in beginsel handhavend worden opgetreden. Dan geldt wel dat deze paardenhouderijen en/of paardenactiviteiten al in strijd moeten zijn met de geldende bestemming en ook gelet op de toekomstige bestemming niet kunnen worden gelegaliseerd.

In alle gevallen geldt dat handhaving nader onderzoek en een goede belangenafweging vergt. Het overgangsrecht en andere bepalingen in de bestemmingsplannen zijn hier van kracht.

3.2.2 Bestaande bedrijven versus gewenste situatie

De vergunde en bestemde paardenhouderijen die in gebieden liggen waar de activiteiten volgens de visiekaart niet zouden worden toegestaan, kunnen op grond van bestaande rechten daar gevestigd blijven, maar mogen niet groeien.

In het nieuwe bestemmingsplan krijgen ze een passende (maat)bestemming toegespitst op de bestaande functie/situatie, waarbij de bestaande bouwmogelijkheden worden behouden. Bij een bedrijfsbeëindiging wordt gestreefd naar een passende functie. Bij wijzigingen van deze percelen (bijvoorbeeld aanvragen om vervanging van bestaande bebouwing of herinrichting) vormen de spelregels voor landschappelijke inpassing wel een belangrijk toetsingskader. Ook bij deze bedrijven wordt gestreefd naar een goede landschappelijke inpassing, maar uiteraard binnen de bestaande rechten.

Bijlage 1. Paardenhouderijen zijn er in vele varianten

Onderscheid wordt gemaakt tussen productiegerichte en gebruiksgerichte paardenhouderijen

Paardenhouderij is een verzamelnaam voor uiteenlopende soorten bedrijven met betrekking tot het houden van paarden. Bedrijfsmatige paardenhouderijen komen in veel verschillende varianten voor, en kunnen een al dan niet volwaardig inkomen genereren. Als het houden van paarden kleinschalig is en niet gericht is op het genereren van inkomen, wordt gesproken over een hobbymatige paardenhouder.

In de literatuur worden bedrijfsmatige paardenhouderijen meestal onderverdeeld in twee categorieën:

- *productiegerichte paardenhouderij: o.a. paardenfokkerij/opfokbedrijf en stoeterij*
- *gebruiksgerichte paardenhouderij: o.a. paardenpensions en maneges*

Kenmerkend verschil tussen beide typen is of het paard dan wel de ruiter centraal staat. Daarbij is het belangrijk dat er vaak mengvormen optreden, en dat een paardenhouderij ook vaak voorkomt als economisch onderdeel van een agrarisch bedrijf (als neventak). Dit kan zowel productiegericht als gebruiksgericht zijn.

Bij productiegerichte paardenhouderijen staat het paard centraal

In een productiegerichte paardenhouderij wordt uitsluitend of in hoofdzaak handelingen aan en/of met paarden verricht die primair gericht zijn op het voortbrengen, africhten en trainen en verhandelen van paarden. Bij het productiegericht houden van paarden staat het paard als productiemiddel centraal, bijvoorbeeld het fokken van paarden, hengstenstations en opfokbedrijven. De zuivere productiegerichte paardenhouderij is puur gericht op de dierlijke productie en kan daarmee worden ondergebracht onder de agrarische bedrijfsbestemming.

Productiegerichte paardenhouderijen zijn extensief en betekenen geen grote verandering ten opzichte van andere agrarische (weide) activiteiten, behalve dan dat een paard ander graasgedrag heeft dan een koe. De verkeersaantrekkende werking van productiegerichte paardenhouderijen is vergelijkbaar met die van een agrarisch bedrijf. Het verkeer betreft vooral de aan- en afvoer van grond- en afvalstoffen.

Dit type paardenhouderij kenmerkt zich door veel grond, stallen, een kleine binnenrijbaan en weinig bezoekers (voor een overzicht en beschrijving van de voorzieningen, zie de volgende bijlage). In de praktijk echter gaat dit type bedrijf veelal gepaard met activiteiten als het africhten, trainen en verhandelen van de paarden. Hiervoor zijn meer/andere voorzieningen, zoals een paardenbak of buitenrijbaan, stapmolen en langeercirkel, nodig. Dit soort gecombineerde bedrijven zijn geen zuivere agrarische bedrijven. Ook wordt er vaak een meer gebruiksgerichte tak binnen het bedrijf ontwikkeld.

Vormen van productiegerichte paardenhouderijen

Africhtingsstal

Een bedrijf kan als africhtingsstal worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het africhten van paarden. Hieronder wordt verstaan het zadelmak maken, het betuigen, het keuringsklaar maken enzovoort.

Embryotransplantatiebedrijf

Een bedrijf kan als embryotransplantatiebedrijf worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het verrichten van embryotransplantaties; insemineren van merries, het winnen van embryo's en het terugplaatsen ervan.

Handelsstal

Een bedrijf kan als handelsstal worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de in- en verkoop van paarden. In tegenstelling tot de handel in vee en andere veesoorten worden paarden vaak langer aangehouden en niet direct doorverkocht of naar de slacht gebracht. Een handelsstal, met name een sportpaardenhandelsstal doet eerst aan waardeverbetering voordat een paard weer doorverkocht wordt.

Hengstenhouderij

Een bedrijf waarvan de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de inzet van één of meer hengsten voor de fokkerij middels natuurlijke dekking of kunstmatige inseminatie. Door de steeds hogere eisen die worden gesteld aan dekhengsten hebben de meeste merriehouders geen eigen hengst, maar maken ze gebruik van hengsten van gespecialiseerde hengstenhouders. Een hengstenhouderij die middels KI werkt dient zich aan de eisen van de Regeling Paardensperma te houden. In deze regeling zijn naast veterinaire eisen ook eisen met betrekking tot de huisvesting opgenomen.

Paardenmelkerij

Een bedrijf kan als paardenmelkerij worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit verkoop van melk en/of melkproducten geproduceerd uit melk afkomstig van merries aanwezig op het bedrijf. Een paardenmelkerij is een agrarisch bedrijf en kan worden vergeleken met een bedrijf met melkkoeien of melkgeiten. De omvang van de meeste paardenmelkerijen is kleiner dan een bedrijf met koeien of geiten, aangezien paardenmelk per liter veel meer opbrengt dan koeien – geitenmelk kan met minder productie worden volstaan.

Merriehouderij

Een bedrijf waarvan de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de inzet van een of meer merries voor de fokkerij.

Opfokbedrijf

Een bedrijf waarvan de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de huisvesting van jonge paarden, al dan niet in eigendom, in de leeftijd van 4 tot 36 maanden. Veelal worden de groepen jonge paarden gedurende de zomerperiode volledige weidegang geboden en worden in de winterperiode deze groepen in groepshuisvesting gestald.

Spermawinstation

Een bedrijf kan als spermawinstation worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het winnen, bewerken en afzetten van sperma van hengsten ten behoeve van de fokkerij. Op een spermawinstation worden niet per definitie paarden gehouden. Het kan een laboratorium zijn waar een fantoom is opgesteld en waar een laboratorium is ingericht.

Sportstal

Een bedrijf kan als africhtingstal worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit een combinatie van training van paarden, het uitbrengen van paarden in de sport en het geven van instructie aan derden op paarden die niet in eigendom zijn van het bedrijf. Als de klanten naar het bedrijf komen met hun paard kan de instructie plaatsvinden op het bedrijf. Vaak gaat de instructeur naar de stal van de klant, zodat het paard niet vervoerd hoeft te worden. Diverse sportdisciplines die van toepassing kunnen zijn: dressuur, springen, eventing, endurance, voltige, westernriding, drafsport, rensport en de aangespannen sport.

Stalhouderij

Een bedrijf kan als stalhouderij worden beschouwd indien de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit verhuur van aanspanningen voor huwelijken, begrafenissen, tochten of shows. Sommige stalhouderijen ontvangen nauwelijks klanten, omdat ze vooral aanspanningen verhuren ten behoeve van bijvoorbeeld huwelijken en trainen alleen de paarden op het bedrijf. In andere gevallen worden er vooral tochten gemaakt vanuit het bedrijf en komen de klanten naar het bedrijf toe.

Stoeterij

Een bedrijf kan als stoeterij worden beschouwd indien op het bedrijf een combinatie is te vinden van merriehouderij met een opfokbedrijf en/of africhtingstal en/of hengstenhouderij.

Bij gebruiksgerichte paardenhouderijen staat de ruiter centraal

Bij een gebruiksgerichte paardenhouderij is het rijden met paarden primair gericht op de ruiter/amazone. Bij het gebruiksgericht houden van paarden staat het gebruik van de paarden door sporters en recreanten centraal. . Onder dit type paardenhouderij vallen de verhuurbedrijven, maneges, accommodatiegerichte (niet grondgebonden) pensionstallen, oefenaccommodaties en wedstrijdhallen. Als hoofdtypen worden beschouwd: paardenpension en manege. Gebruiksgerichte paardenhouderijen hebben over het algemeen een grotere verkeersaantrekkende werking dan een productiegerichte paardenhouderij, doordat mensen van buitenaf komen om al dan niet in een les te rijden, dan wel om hun paard te rijden/te verzorgen.

Paardenpensions zijn vaak gevestigd in een bestaand of voormalig agrarisch bedrijf, en maken gebruik van bestaande afrasteringen en stallen. Er is gewoonlijk veel grond aanwezig en een bestaand (agrarisch) bouwblok waar de paardenfaciliteiten worden ingepast. Kenmerkend voor een paardenpension is dat de eigenaar stalling en verzorging biedt aan paarden van anderen. De eigenaren van de paarden komen over het algemeen dagelijks naar het paardenpension om het paard te verzorgen en/of te rijden. In geval van een volwaardig bedrijf zal deze daarom een relatief grote verkeersaantrekkende werking hebben ten opzichte van een melkveehouderij.

Vormen van gebruiksgerichte paardenhouderijen

Manege

Een bedrijf kan als manege worden beschouwd indien de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het geven van instructie in diverse disciplines aan derden met gebruik van paarden in eigendom van het bedrijf of aan derden met eigen paarden en het bieden van huisvesting aan die paarden. Maneges kenmerken zich door grote complexen met stallen, 1 of 2 binnenrijbanen, een buitenrijbaan, stapmolen, opslag van onder meer hooi en een parkeervoorziening voor auto's maar ook trailers. De meeste maneges hebben een kantine ingericht om klanten te ontvangen en te voorzien van een hapje en een drankje.

Maneges hebben een grote verkeersaantrekkende werking.

Pensionstal

Een bedrijf kan als pensionstal worden beschouwd indien de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het houden van paarden van derden. Hieronder wordt verstaan de verhuur van stalling met accommodatie en/of weiland en het verzorgen van de paarden.

Privé-stal

Een privé-stal betreft een onderkomen voor uitsluitend of in hoofdzaak paarden welke in eigendom zijn van de eigenaar van de stal en die niet worden gebruikt ten behoeve van inkomensverwerving. De aard en omvang van een privé-stal kan enorm uiteenlopen: van iemand die voor de hobby twee paarden in het land heeft lopen tot iemand die naast een baan buitenshuis 6 sportpaarden heeft en bijvoorbeeld wordt afgevaardigd naar de Olympische Spelen.

Verenigingsaccommodatie

Een hippische accommodatie die wordt beschouwd als paardensportaccommodatie die uitsluitend in gebruik is ten behoeve van een vereniging van natuurlijke personen, die de paardensport als vrijetijdsbesteding met eigen paarden beoefenen in één of meerdere disciplines en waar geen paarden structureel worden gestald.

Bijlage 2. Verschillende paardenvoorzieningen

Paardenbak/buitenrijbaan

Een (omheinde) niet-overdekte piste, al dan niet voorzien van een bewerkte/aangepaste bodem, dan wel een afgezet stuk grond of weiland, waar paarden de vrije loop kunnen hebben of kunnen worden afgericht/getraind. De afmetingen bedragen meestal 20 bij 60 of 20 bij 40 meter.

Binnenrijbaan

Een overdekte piste waar training en africhting van het paard plaatsvindt, met een minimale vrije hoogte van 4 meter. De afmetingen van de rijpiste bedragen ook hier meestal 20 bij 60 of 20 bij 40 meter. Daar er meestal ook andere voorzieningen in het gebouw zijn ondergebracht is het totale bouwwerk nog groter.

Draf-/renbaan

Een ovalen baan voorzien van een bewerkte/aangepaste bodem. De baan wordt gebruikt voor trainingen en wedstrijden.

Stap-/trainingsmolen

Een cirkelvormig bouwwerk waar paarden zonder toezicht in kunnen stappen. Schotten draaien in een vast tempo rond en beperken zo de bewegingssnelheid. Het formaat bedraagt ongeveer 300 m².

Longeercirkel

Een ruimte in de vorm van een cirkel waarin paarden onder begeleiding specifieke training kan worden gegeven. Het formaat bedraagt ongeveer 225 m².

Weidegang

Het aantal paarden dat op een bepaald oppervlak gehouden kan worden is afhankelijk van de grondsoort, de mate van bemesting, het totale grondoppervlak en of er wel of geen ruwvoerderwinning plaatsvindt.

Paddock

Een ruimte (eventueel (deels) overdekt) waar één of meerdere paarden ter ontspanning vrij kunnen bewegen. De bodem bestaat meestal uit zand. Een paddock wordt gebruikt om een paard in te zetten dat niet te veel gras binnen mag krijgen, of waarvan de bewegingsruimte beperkt moet worden (bijv. in geval van ziekte), of als er geen weidemogelijkheid is. Het formaat is meestal circa 15 bij 15m.

Mestvaalt

Mesthoop/-opslag. De hier afgebeelde transportband wordt, tenzij telkens na gebruik verwijderd, gezien als een bouwwerk en is daarom vergunningsplichtig.

Was-/poetsplaats

Ruimte waar paarden verzorging kunnen genieten met mogelijkheid tot gebruik van koud én warm water al dan niet in combinatie met een solarium.

Stal/box

Een ruimte met vier (deels) dichte wanden, bedoeld voor verblijf van één paard, en voorzien van een droge ligplaats met voldoende ventilatie en lichtsterkte. Een richtlijn voor het oppervlak van de stal/box bedraagt gemiddeld 3,5 m bij 3,5 m met een plafondhoogte van 3 m, en is afhankelijk van de grootte van het paard. Het paard moet kunnen liggen in de box en in staat zijn weer op te staan zonder zich te stoten.

Trailer

Aanhangwagen voor paarden (en/of andere dieren). In een trailer is over het algemeen plaats voor één of twee paarden. Grotere, waarin plaats is voor meerdere dieren hebben het karakter van een veewagen. Trailers van particulieren worden vaak bij de pensions/maneges gestald.

Menwagen

Bij mannen worden paarden niet bestuurd door een ruiter, maar door een menner, vanuit een kar waar één of meerdere paarden aangespannen voor lopen. Afhankelijk van het type menwagen wordt op verharde of onverharde wegen gereden. Fietspaden kunnen fysiek door menners worden gebruikt mits de toegang minimaal 1,5 m breed is. De Verkeerswet staat dit gebruik niet toe, maar de wegbeheerders kunnen dit wel mogelijk maken.

Schuilstal

Overdekte ruimte bij weidegang, met als doel bescherming tegen extreme weersomstandigheden.

gemeente Zaanstad

Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
Postbus 2000, 1500 GA Zaandam

T14 075
antwoord@zaanstad.nl
www.zaanstad.nl